

PERFIL DA MATERNIDADE EN ESPAÑA

MARÍA VICTORIA VERDUGO MATÉS / MARÍA ISABEL CAL BOUZADA
Departamento de Economía Aplicada
Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais
Universidade de Vigo

Recibido: 10 novembro 1999

Aceptado: 15 xuño 2000

Resumo: O comportamento procreador dunha muller depende dunha serie de condicionamentos, tales como o momento de reprodución no que se atope (idade), se vive ou non en parella (estado civil) ou se desenvolve ou non unha actividade fóra da casa, do lugar no que reside, etc. Parece evidente, pois, que a probabilidade de que unha muller decida ter ou non un fillo dependerá dependendo de se presenta unhas ou outras características.

O principal propósito deste artigo é cuantifica-lo impacto deses condicionamentos "demográficos" sobre a probabilidade individual de ser nai, utilizando para iso a metodoloxía econométrica dos modelos de elección cualitativa.

Palabras clave: Taxa de fecundidade / Modelos de elección cualitativa / Elección discreta / Estimación.

PROFILE OF THE MATERNITY IN SPAIN

Summary: The procreative behavior of a woman depends on a series of motives, such as: the moment of reproduction in the one which is found (age), if lives or not in couple (civil state), if develops or not an activity outside of house, of the place in which resides, etc. Seems evident, since, that the probability of a woman decide to have or not a son will depend, depend whether presents some or other motives.

The principal purpose of this article is quantify the impact of said "demographic" motives on the individual probability of be mother, using for this the econometric methodology of the Qualitative Election Models.

Keywords: Rate of fertility / Qualitative election models / Discret election / Estimation.

1. INTRODUCCIÓN

A diminución do número medio de fillos por muller¹ constitúe o acontecemento demográfico de maior alcance na evolución recente da poboación española. Independentemente doutros factores, como poden se-los propios erros que as operacións censuais encerran en si mesmas, pódese afirmar que a principal causa da forte desaceleración do ritmo de crecemento da poboación española está no descenso notable e continuado que experimentou a fecundidade desde finais dos anos setenta. Non obstante, ata finais de 1981, o nivel de substitución xeracional² estivo

¹ O número medio de fillos por muller é a suma das taxas de fecundidade por idades simples, é dicir, é a suma das ratios entre os nacementos de nai dunha determinada idade e as mulleres desa idade.

² O nivel de reemprazo xeracional refírese ó nivel de fecundidade necesario para asegurar que as sucesivas xeracións de nados sexan substituídas por outras de igual tamaño. Para a maioría das poboacións dos países desenvolvidos, considérase como aceptable, para conseguir tal propósito, que o número medio de fillos por muller sexa de 2,1.

sempre asegurado, alcanzando nese ano o valor mínimo. A partir daquela, o número medio de fillos por muller seguiu diminuindo de maneira ininterrompida e sempre por baixo do nivel mínimo de substitución. Así, en 1995, situábase só en 1,18 fillos, é dicir, en menos de quince anos reduciuse nun 43,8%.

O comportamento procreador dunha muller depende tanto das circunstancias presentes como da vida vivida pola muller e da súa visión de futuro. Neste sentido, a análise trazada neste artigo só é conxuntural, posto que se centra no comportamento procreador de dúas xeracións ficticias, é dicir, na probabilidade de que unha muller sexa nai ó longo do seu período de reprodución, se tivese en cada idade o comportamento da fecundidade observado durante os anos considerados.

En última instancia, o noso obxectivo é poñer de manifesto cómo determinados “factores demográficos” inflúen ou condicionan a probabilidade de que unha muller teña un fillo e se esta estrutura se mantén ou non invariante no tempo.

2. RESULTADOS EMPÍRICOS

Esta análise econométrica da fecundidade baséase nos *modelos de elección cualitativa*, concretamente nos *modelos logit binarios*³. Traballamos con datos agrupados (táboas da 1 á 24) no canto de con datos individuais, co fin de poder utilizar unha metodoloxía relativamente sinxela como é a estimación mínimo cadrática e non ter que recorrer ó método de estimación non-lineal de máxima berosimilitude. A formulación inicial do modelo é:

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right) = \beta_0 + \beta_1 \text{CASA}_t + \beta_2 \text{EDAD2}_t + \beta_3 \text{EDAD3}_t + \beta_4 \text{EDAD4}_t + \beta_5 \text{EDAD5}_t + \\ + \beta_6 \text{EDAD6}_t + \beta_7 \text{EDAD7}_t + \beta_8 \text{ARAG}_t + \beta_9 \text{ASTU}_t + \beta_{10} \text{BALE}_t + \\ + \beta_{11} \text{CANA}_t + \beta_{12} \text{CANT}_t + \beta_{13} \text{CLEO}_t + \beta_{14} \text{CMAN}_t + \beta_{15} \text{CATA}_t + \\ + \beta_{16} \text{VALE}_t + \beta_{17} \text{EXTRE}_t + \beta_{18} \text{GALI}_t + \beta_{19} \text{MADR}_t + \beta_{20} \text{MURC}_t + \\ + \beta_{21} \text{NAVA}_t + \beta_{22} \text{PVAS}_t + \beta_{23} \text{RIOJ}_t + \beta_{24} \text{ACTIV}_t + \varepsilon_t$$

onde p_i é a taxa de fecundidade mostral, que se obtén como cociente entre o número de nados de mulleres do grupo i -ésimo e o número total de mulleres nese grupo⁴.

Co fin de facilitar unha interpretación clara e directa dos coeficientes do modelo, no canto de utiliza-las variables ficticias incluídas na especificación anterior e das que a súa definición está recollida no anexo 2, que toman o valor un se se dá a

³ Para máis detalle, vexáse o anexo 1.

⁴ Os datos relativos ó número de nacementos obtivéronse do *Movimiento natural de la población*, e os relativos ó número de mulleres das *Proyecciones y estimaciones interanuales de la población*, ámbolos dous publicados polo INE para os anos 1981 e 1995.

característica e o valor cero no caso contrario, utilizámo-las súas transformacións⁵, que nos permiten que cada conxunto de coeficientes das novas variables ficticias teña un significado intuitivo independente da categoría á que pertence:

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right) = \beta_0 + \beta_1 CASAT_t + \beta_2 EDAD2T_t + \beta_3 EDAD3T_t + \beta_4 EDAD4T_t + \\ + \beta_5 EDAD5T_t + \beta_6 EDAD6T_t + \beta_7 EDAD7T_t + \beta_8 ARAGT_t + \beta_9 ASTUT_t + \\ + \beta_{10} BALET_t + \beta_{11} CANAT_t + \beta_{12} CANTT_t + \beta_{13} CLEOT_t + \beta_{14} CMANT_t + \\ + \beta_{15} CATAT_t + \beta_{16} VALET_t + \beta_{17} EXTRET_t + \beta_{18} GALIT_t + \beta_{19} MADRT_t + \\ + \beta_{20} MURCT_t + \beta_{21} NAVAT_t + \beta_{22} PVASt_t + \beta_{23} RIOJT_t + \beta_{24} ACTIVT_t + \varepsilon_t$$

Nas táboas 25 e 26 quedan reflectidos os resultados da estimación do modelo por mínimos cadrados xeneralizados para os anos 1981 e 1995, respectivamente. O máis relevante é o seguinte:

- 1) A probabilidade de ter un fillo diminúe dunha maneira notable de 1981 a 1995. Resulta complicado determina-las causas deste descenso, pero está claro que existen unha serie de factores que inciden nel, como poden se-la prolongación dos estudos, o descenso da nupcialidade ou a incorporación da muller ó mercado laboral, entre outros.
- 2) A variable estado civil ten un efecto estatisticamente significativo, sendo ese efecto positivo para as mulleres casadas e negativo para as non-casadas. Este resultado reflicte a distribución das taxas de fecundidade por grupos de idade e estado civil presentadas nas táboas 2 e 3, nas que se pon de manifesto que as taxas de fecundidade das mulleres casadas son sempre superiores ás das mulleres non-casadas. O seo do matrimonio segue sendo a situación preferida polas mulleres para ter un fillo, aínda que cada vez menos.
- 3) A idade parece ser un factor moi importante na determinación da probabilidade de ser nai. É ben sabido que a propia natureza da muller só lle permite ter fillos durante unha parte da súa vida, denominada período fértil. Ese período no cal as mulleres poden procrear vai desde a súa primeira menstruación ata a menopausa e, en termos xerais, considérase que está comprendido entre os 15 e os 49 anos, ámbolos dous incluídos. Tamén é de sobra coñecido, desde un punto de vista estritamente biolóxico, que os mellores anos para procrear son os da xuventude, posto que a medida que a idade da muller se incrementa a probabi-

⁵ Supoñamos un atributo A con m modalidades e unha variable ficticia para cada modalidade ($A_1, A_2, \dots, A_r, \dots, A_m$) que tomaría o valor un se a observación presenta esa modalidade e cero no caso contrario. A transformación realizase considerando unha variable ficticia como referencia (A_1) e restándolla ás demais:

$$AT_r = A_r - A_1 \quad r = 2, 3, \dots, m$$

Estas variables transformadas tomarán o valor -1, cando as observacións mostrais presenten a modalidade de referencia (modalidade 1); tomarán o valor 1, cando presenten a modalidade r -ésima e o valor 0, cando presenten ámbalas dúas modalidades ou non presenten ningunha delas.

lidade de risco aumenta tanto para o feto como para a xestante, sobre todo se trata do seu primeiro embarazo. No modelo obsérvase que as mulleres entre 15 e 39 anos de idade (EDAD1, EDAD2, EDAD3, EDAD4 e EDAD5) teñen unha probabilidade de ter fillos por riba da media, mentres que aquelas que superan os 40 anos de idade (EDAD6 e EDAD7) teñen unha probabilidade de ter fillos inferior á media, resultando significativa na maior parte dos casos. Obsérvase tamén unha lixeira modificación na estrutura de idades da maternidade, mentres en 1981 o período máis fecundo estaba entre os 20 e os 24 anos e o segundo entre os 25 e os 30 anos; en 1995, o primeiro estaba entre os 25 e os 30 anos, e o segundo desprazábase ás idades comprendidas entre os 30 e os 34. Polo tanto, a idade media para a maternidade experimenta unha tendencia continuada á alza, situándose no ano 1995 en máis de 30 anos. A explicación ou xustificación desta conducta pode ser múltiple: acceso a niveis de estudio superiores, incorporación ó mercado laboral, atraso na idade de contraer matrimonio, etc.

- 4) A Comunidade Autónoma de residencia da nai non resulta ter un efecto significativo sobre a probabilidade de ter un fillo. Resultado que parece evidente de antemán, xa que non existe ningún motivo para que a taxa de fecundidade difira dunhas comunidades a outras.
- 5) Que a muller realice un traballo fóra do fogar ten un efecto negativo e significativo para 1995, resultado coherente coa paulatina incorporación da muller ó mercado laboral, que se traduce nunha taxa de participación feminina cada vez máis elevada.

Por último, para avalia-la bondade de axuste dos resultados obtidos utilizouse unha comparación en termos de erro cadrático medio entre a taxa de fecundidade observada e a estimada polo modelo, obtendo un bo resultado para ámbolos dous momentos do tempo. Para os anos 1981 e 1995 os valores deste estatístico son de 5,9496 e 8,2148, respectivamente. Dado que os valores críticos dunha χ^2 con 143 graos de liberdade ós niveis de significación do 5% e do 1% son de 171,91 e de 185,26, respectivamente, en ámbolos dous casos e para os niveis de significación considerados acéptase o modelo como bo.

3. CONCLUSIONES

Neste artigo preséntase unha sinxela visión dalgúns dos aspectos da fecundidade en España. As baixas taxas de fecundidade que se veñen presentando e as discrepancias substanciais entre grupos poboacionais diferentes motiváronnos a cuantifica-lo impacto desas características diferenciais sobre a probabilidade de que unha muller decida ter un fillo.

Desde un punto de vista estrictamente biolóxico esperaríamos que a medida que a idade se incrementa a probabilidade de ser nai diminúa; sen embargo, isto non é de todo correcto: os resultados indican que só é certo a partir dos 40 anos de idade.

As mulleres casadas teñen unha maior probabilidade de ter un fillo que as mulleres non-casadas. Ademais, conséntase que a probabilidade de que unha muller teña un fillo é menor se desenvolve unha actividade fóra do fogar.

De todo o anterior parece evidente afirmar, como conclusión final, que o perfil da muller que decide ter un fillo en España é o dunha muller entre 20 e 35 anos, casada e sen traballo fóra da súa casa.

6. ANEXO 1: MODELO ECONOMÉTRICO

Esta análise econométrica da fecundidade baséase nos *modelos de elección cualitativa*, concretamente nos *modelos logit binarios*. Co fin de reduci-lo número de observacións a un tamaño razoable e evita-lo emprego de algoritmos de optimización non-lineal para obte-la estimación máximo verosímil, optamos por traballar con datos agrupados no canto de facelo con datos individuais.

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right) = x_i'\beta + \varepsilon_i$$

onde p_i é a taxa de fecundidade mostral⁶ dunha muller que o seu vector de características é x_i' e ε_i é o termo de perturbación.

⁶ A taxa de fecundidade mostral (p_i) utilízase como unha aproximación da taxa de fecundidade poboacional (P_i), dado que esta última é descoñecida. Asumimos que a probabilidade de que unha muller sexa nai vén expresada por:

$$P_i = Pr(Y_i = 1) = \frac{e^{x_i'\beta}}{1 + e^{x_i'\beta}}$$

Polo tanto, o logaritmo da razón de probabilidades a favor de que unha muller sexa nai podémolo expresar como unha función lineal tanto nas variables como nos parámetros

$$\ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = x_i'\beta$$

Tendo en conta que a relación entrámbalas dúas taxas de fecundidade é aleatoria:

$$p_i = P_i + u_i \quad u \rightarrow N(0, \sigma_u^2 I_T),$$

daquela,

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right) = \ln\left(\frac{P_i + u_i}{1 - (P_i + u_i)}\right) = *$$

Utilizando a aproximación lineal en serie de Taylor, obterémola expresión do noso modelo:

$$* = \ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) + \frac{u_i}{P_i(1-P_i)} = x_i'\beta + \varepsilon_i,$$

onde o termo perturbación presenta problemas de heterocedasticidade.

Resulta conveniente resaltar que esta aproximación só é razoable se o número de observacións repetidas⁷ é suficientemente grande. E, neste sentido, a utilización de datos agrupados na presente análise está sobradamente xustificada, pois baséase nos resultados do *Movimiento natural de la población* e das *Proyecciones y estimaciones interanuales de la población*, ámbolos dous publicados polo INE, onde se recolle información sobre os nacementos e a poboación feminina, respectivamente.

Como se considerou un modelo no que só aparecen variables explicativas cualitativas, os coeficientes estimados poden interpretarse en termos de análise da varianza. Co fin de facilitar unha interpretación clara e directa dos coeficientes, no canto de empregar as variables ficticias, que toman o valor un se se dá a característica e o valor cero en caso contrario, empréganse as súas transformacións. Deste xeito, cada conxunto de coeficientes das variables ficticias ten un significado intuitivo independentemente da categoría á que pertence:

- A ordenada na orixe pódese interpretar como a “media xeral” e é constante para tódolos grupos de mulleres. Este coeficiente representa a transformación loxística da probabilidade de ser nai sen consideración diferenciada dos atributos considerados.
- Os coeficientes das variables que recollen o estado civil das mulleres cuantifican a diferenza á media xeral para cada un dos grupos considerados nese atributo (CASA e NOCASA).
- Os coeficientes das variables que recollen os grupos de idade cuantifican a diferenza á media xeral para cada un dos grupos considerados nese atributo (EDAD1, EDAD2, EDAD3, EDAD4, EDAD5, EDAD6 e EDAD7).
- Os coeficientes das variables que recollen o lugar de residencia cuantifican a diferenza á media xeral para cada un dos grupos considerados nese atributo (ANDA, ARAG, ASTU, BALE, CANA, CANT, CLEO, CMAN, CATA, VALE, EXTR, GALI, MADR, MURC, NAVA, PVAS e RIOJ).
- Os coeficientes das variables que recollen a relación da muller coa actividade económica cuantifican a diferenza á media xeral para cada un dos grupos considerados nese atributo (ACTIV e NOACTIV).

⁷ Na nosa análise é pouco frecuente que haxa observacións repetidas das mesmas mulleres (no transcurso dun ano é pouco probable que unha muller dea a luz máis dunha vez), pero aquelas que posúen un mesmo vector de características son indistinguíbles para os efectos do modelo.

7. ANEXO 2: DEFINICIÓN DE VARIABLES

CASA=1	Se a muller está casada
CASA=0	Nos restantes casos
NOCASA=1	Se a muller non está casada
NOCASA=0	Nos restantes casos
EDAD1=1	Se a muller posúe de 15 a 19 anos de idade
EDAD1=0	Nos restantes casos
EDAD2=1	Se a muller posúe de 20 a 24 anos de idade
EDAD2=0	Nos restantes casos
EDAD3=1	Se a muller posúe de 25 a 29 anos de idade
EDAD3=0	Nos restantes casos
EDAD4=1	Se a muller posúe de 30 a 34 anos de idade
EDAD4=0	Nos restantes casos
EDAD5=1	Se a muller posúe de 35 a 39 anos de idade
EDAD5=0	Nos restantes casos
EDAD6=1	Se a muller posúe de 40 a 44 anos de idade
EDAD6=0	Nos restantes casos
EDAD7=1	Se a muller posúe de 45 a 49 anos de idade
EDAD7=0	Nos restantes casos
ANDA=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Andalucía
ANDA=0	Nos restantes casos
ARAG=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Aragón
ARAG=0	Nos restantes casos
ASTU=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Asturias
ASTU=0	Nos restantes casos
BALE=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Baleares
BALE=0	Nos restantes casos
CANA=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Canarias
CANA=0	Nos restantes casos
CANT=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Cantabria
CANT=0	Nos restantes casos
CLEO=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Castela-León
CLEO=0	Nos restantes casos
CMAN=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Castela-A Mancha
CMAN=0	Nos restantes casos
CATA=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Cataluña
CATA=0	Nos restantes casos
VALE=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Valencia
VALE=0	Nos restantes casos
EXTR=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Extremadura
EXTR=0	Nos restantes casos
GALI=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Galicia
GALI=0	Nos restantes casos
MADR=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Madrid
MADR=0	Nos restantes casos
MURC=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Murcia
MURC=0	Nos restantes casos
NAVA=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma de Navarra
NAVA=0	Nos restantes casos
PVAS=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma do País Vasco
PVAS=0	Nos restantes casos
RIOJ=1	Se a muller reside na Comunidade Autónoma da Rioxa
RIOJ=0	Nos restantes casos
ACTIV=1	Se a muller é activa
ACTIV=0	Nos restantes casos
NOACTIV=1	Se a muller é non-activa
NOACTIV=0	Nos restantes casos

Táboa 1.- Taxa de fecundidade por grupos de idade en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.0225317	0.00770282
20-24	0.10542532	0.02798257
25-29	0.13708213	0.08009349
30-34	0.08453142	0.08362865
35-39	0.04199371	0.03107146
40-44	0.01317044	0.00505413
45-49	0.00105101	0.00025105

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 2.- Taxa de fecundidade de mulleres casadas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.52131647	0.35107147
20-24	0.38566624	0.21109637
25-29	0.2380129	0.18709514
30-34	0.11181533	0.11568952
35-39	0.05049256	0.03479649
40-44	0.01469416	0.00528692
45-49	0.0011387	0.00025153

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 3.- Taxa de fecundidade de mulleres non-casadas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.00358151	0.00390526
20-24	0.0073117	0.00654031
25-29	0.00897335	0.01021201
30-34	0.00892736	0.01795885
35-39	0.00666709	0.01660769
40-44	0.00294007	0.00403882
45-49	0.0002936	0.00024823

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 4.- Taxa de fecundidade en Andalucía

IDADE	1981	1995
15-19	0.03010479	0.01263447
20-24	0.12774432	0.03902671
25-29	0.16389958	0.09397027
30-34	0.10568257	0.0880409
35-39	0.05754978	0.03426385
40-44	0.01891764	0.00676694
45-49	0.00160691	0.00031219

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 5.- Taxa de fecundidade en Aragón

IDADE	1981	1995
15-19	0.01250784	0.00408906
20-24	0.0807251	0.01667013
25-29	0.13431074	0.07274557
30-34	0.08121605	0.08736285
35-39	0.03624239	0.031581
40-44	0.01145715	0.00376622
45-49	0.00065635	5.5278E-05

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 6.- Taxa de fecundidade en Asturias

IDADE	1981	1995
15-19	0.02701373	0.00674467
20-24	0.10473385	0.02445573
25-29	0.10288055	0.05397655
30-34	0.06071232	0.05546922
35-39	0.02822751	0.0214107
40-44	0.00973111	0.00286123
45-49	0.00081086	0.00013708

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 7.- Taxa de fecundidade en Baleares

IDADE	1981	1995
15-19	0.02617715	0.00940509
20-24	0.12034606	0.03604045
25-29	0.1366724	0.09740056
30-34	0.07722415	0.08932537
35-39	0.0373386	0.03365331
40-44	0.00998261	0.00593703
45-49	0.00101683	0.00034511

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 8.- Taxa de fecundidade en Canarias

IDADE	1981	1995
15-19	0.04399371	0.01438542
20-24	0.13337978	0.04532828
25-29	0.13161283	0.07957882
30-34	0.08908641	0.07319105
35-39	0.05382047	0.03078959
40-44	0.01889909	0.00632603
45-49	0.00238831	0.00043021

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 9.- Taxa de fecundidade en Cantabria

IDADE	1981	1995
15-19	0.02336314	0.00483966
20-24	0.1144384	0.02465912
25-29	0.12976076	0.05948799
30-34	0.08266141	0.06715234
35-39	0.04094058	0.02456228
40-44	0.01220167	0.00396891
45-49	0.00094721	5.9898E-05

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 10.- Taxa de fecundidade en Castela-León

IDADE	1981	1995
15-19	0.01669038	0.00566911
20-24	0.08889634	0.02075235
25-29	0.13005632	0.06200619
30-34	0.08662903	0.07180888
35-39	0.04277625	0.02824079
40-44	0.01353643	0.00443789
45-49	0.00101107	0.00019811

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 11.- Taxa de fecundidade en Castela-A Mancha

IDADE	1981	1995
15-19	0.01461772	0.00760882
20-24	0.10874559	0.03380629
25-29	0.16252784	0.09934652
30-34	0.10315589	0.09102824
35-39	0.05094727	0.0346336
40-44	0.01622559	0.00630511
45-49	0.00085095	0.0003467

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 12.- Taxa de fecundidade en Cataluña

IDADE	1981	1995
15-19	0.01702096	0.00497412
20-24	0.08905346	0.02232119
25-29	0.11371961	0.08326773
30-34	0.06419823	0.08785487
35-39	0.0291126	0.0304045
40-44	0.00831793	0.00435511
45-49	0.00064958	0.00017701

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 13.- Taxa de fecundidade na Com. Valenciana

IDADE	1981	1995
15-19	0.01872526	0.0063672
20-24	0.11240549	0.02534147
25-29	0.15410538	0.08673382
30-34	0.08738048	0.08613038
35-39	0.04172288	0.02874907
40-44	0.01324196	0.00497204
45-49	0.00085454	0.00028254

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 14.- Taxa de fecundidade en Estremadura

IDADE	1981	1995
15-19	0.02083621	0.01152097
20-24	0.11491128	0.04179805
25-29	0.15865543	0.09022293
30-34	0.10353986	0.08327681
35-39	0.05451262	0.03193899
40-44	0.01736991	0.00647856
45-49	0.00131245	0.00059595

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 15.- Taxa de fecundidade en Galicia

IDADE	1981	1995
15-19	0.03682619	0.00800835
20-24	0.11815539	0.03231343
25-29	0.11009255	0.06357205
30-34	0.06874473	0.05698232
35-39	0.03530529	0.02229936
40-44	0.01119717	0.00389943
45-49	0.00093085	0.00025557

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 16.- Taxa de fecundidade en Madrid

IDADE	1981	1995
15-19	0.01611016	0.00447881
20-24	0.09225651	0.01939797
25-29	0.1385237	0.07353199
30-34	0.08781343	0.09270624
35-39	0.04113217	0.03544583
40-44	0.0116046	0.00532018
45-49	0.00094063	0.00026398

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 17.- Taxa de fecundidade en Murcia

IDADE	1981	1995
15-19	0.03346687	0.0127929
20-24	0.13980713	0.03898455
25-29	0.16248701	0.10056275
30-34	0.10369177	0.09093267
35-39	0.05631367	0.03689216
40-44	0.0180478	0.00690874
45-49	0.00148414	0.00036687

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 18.- Taxa de fecundidade en Navarra

IDADE	1981	1995
15-19	0.01120755	0.00342755
20-24	0.07241379	0.01452482
25-29	0.1390699	0.07103025
30-34	0.08933031	0.09750786
35-39	0.04711637	0.03446486
40-44	0.01506162	0.00432551
45-49	0.0014889	0.00017718

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 19.- Taxa de fecundidade no País Vasco

IDADE	1981	1995
15-19	0.01374836	0.0027321
20-24	0.07863979	0.01167934
25-29	0.12831222	0.05273559
30-34	0.07966331	0.08403611
35-39	0.03462875	0.02956932
40-44	0.00982699	0.002683
45-49	0.00071963	8.4297E-05

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 20.- Taxa de fecundidade na Rioxa

IDADE	1981	1995
15-19	0.01403074	0.00389802
20-24	0.09290433	0.01668202
25-29	0.12598515	0.07428221
30-34	0.08622398	0.08388208
35-39	0.03867255	0.02839949
40-44	0.01192296	0.00384847
45-49	0.00135719	0.0003775

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 21.- Taxa de fecundidade en mulleres casadas activas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.19492777	0.10268398
20-24	0.26421604	0.08435818
25-29	0.22207536	0.14344088
30-34	0.10107208	0.10889845
35-39	0.03010379	0.03234742
40-44	0.00570692	0.00426917
45-49	0.00046206	0.00021828

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 22.- Taxa de fecundidade en mulleres casadas inactivas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.63994026	0.48229805
20-24	0.44515257	0.39875676
25-29	0.2446015	0.24687047
30-34	0.11511943	0.12468258
35-39	0.05642301	0.03789804
40-44	0.01751129	0.00625351
45-49	0.00134656	0.00027307

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 23.- Taxa de fecundidade en mulleres non-casadas activas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.00161245	0.00183021
20-24	0.00419433	0.00254015
25-29	0.00865431	0.00601007
30-34	0.00932896	0.01664517
35-39	0.00531085	0.01504664
40-44	0.00159322	0.00323807
45-49	9.6293E-05	6.9901E-05

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 24.- Taxa de fecundidade en mulleres non-casadas inactivas en España

IDADE	1981	1995
15-19	0.00452621	0.00443472
20-24	0.01158128	0.01231151
25-29	0.0091942	0.01886131
30-34	0.00870959	0.01966832
35-39	0.00758935	0.01917441
40-44	0.00429535	0.00542773
45-49	0.00138548	0.0007216

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 25.- Resultados da estimación, 1981

VARIABLE	COEFFICIENT	STD. ERROR	T-STAT.	2-TAIL SIG.
C	-3.6970241	0.1311122	-28.197401	0.0000
CASAT	1.1521365	0.0853555	13.498087	0.0000
NOCASAT	-1.1521365	0.0853555	-13.498087	0.0000
EDAD1T	0.5191156	0.1918483	2.7058654	0.0076
EDAD2T	1.6786920	0.1428027	11.755322	0.0000
EDAD3T	1.5802557	0.1393223	11.342443	0.0000
EDAD4T	0.8623125	0.1465617	5.8836145	0.0000
EDAD5T	0.0682955	0.1670354	0.4088683	0.6832
EDAD6T	-1.1397143	0.2410616	-4.7278960	0.0000
EDAD7T	-3.5689569	0.6823308	-5.2305376	0.0000
ANDAT	0.3642365	0.1871237	1.9465011	0.0536
ARAGT	-0.1358678	0.4861593	-0.2794717	0.7803
ASTUT	-0.2656901	0.4920986	-0.5399122	0.5901
BALET	-0.1197269	0.5870349	-0.2039519	0.8387
CANAT	0.1974403	0.3781273	0.5221530	0.6024
CANTT	-0.2131589	0.6489236	-0.3284808	0.7430
CLEOT	-3.201E-05	0.3307978	-9.676E-05	0.9999
CMANT	0.1791910	0.3863822	0.4637660	0.6435
CATAT	-0.1172115	0.2280855	-0.5138928	0.6081
VALET	0.1861327	0.2568835	0.7245802	0.4699
EXTRT	0.6461761	0.4679523	1.3808589	0.1695
GALIT	0.0051930	0.3081739	0.0168509	0.9866
MADRT	0.1166533	0.2294749	0.5083491	0.6120
MURCT	0.2435337	0.4516586	0.5391986	0.5906
NAVAT	-0.2566538	0.6807501	-0.3770161	0.7067
PVAST	-0.0756795	0.3527970	-0.2145129	0.8305
RIOJT	-0.7545362	0.9242461	-0.8163802	0.4156
ACTIVT	-0.0837354	0.0948745	-0.8825913	0.3789
NOACTIVT	0.0837354	0.0948745	0.8825913	0.3789
LS // Dependent Variable is LTFT; number of observations: 168; weighting series: P.				
WEIGHTED STATISTICS				
R-squared	0.882063	Mean of dependent var	-2.593621	
Adjusted R-squared	0.862270	S.D. of dependent var	2.146279	
S.E. of regression	0.796528	Sum of squared resid	90.72723	
Log likelihood	-186.6287	F-statistic	44.56313	
Durbin-Watson stat	0.897366	Prob(F-statistic)	0.000000	
UNWEIGHTED STATISTICS				
R-squared	0.851440	Mean of dependent var	-3.663720	
Adjusted R-squared	0.826507	S.D. of dependent var	1.852635	
S.E. of regression	0.771668	Sum of squared resid	85.15243	
Durbin-Watson stat	0.914547			
NOTA: <i>T</i> indica que se trata de variables transformadas. <i>P</i> é a variable de ponderación e calcúlase como $P = \frac{1}{\sqrt{n_i p_i (1 - p_i)}}$, sendo n_i o número de mulleres do grupo i -ésimo e p_i a súa taxa de fecundidade mostral.				

FONTE: Elaboración propia.

Táboa 26.- Resultados da estimación, 1995

VARIABLE	COEFFICIENT	STD. ERROR	T-STAT.	2-TAIL SIG.
C	-4.3827483	0.1850780	-23.680546	0.0000
CASAT	1.0203324	0.0670371	15.220419	0.0000
NOCASAT	-1.0203324	0.0670371	-15.220419	0.0000
EDAD1T	0.1294992	0.2566935	0.5044894	0.6147
EDAD2T	1.1989593	0.2051198	5.8451653	0.0000
EDAD3T	1.8524016	0.1911650	9.6900651	0.0000
EDAD4T	1.6482103	0.1910507	8.6270813	0.0000
EDAD5T	0.5454027	0.2037473	2.6768584	0.0083
EDAD6T	-1.2759525	0.2947483	-4.3289561	0.0000
EDAD7T	-4.0985205	1.0509833	-3.8997007	0.0001
ANDAT	0.2606897	0.1640420	1.5891640	0.1142
ARAGT	-0.0044130	0.4482328	-0.0098454	0.9922
ASTUT	-0.4141744	0.5208352	-0.7952121	0.4278
BALET	0.1399614	0.4914004	0.2848216	0.7762
CANAT	0.1005555	0.3370899	0.2983047	0.7659
CANTT	-0.4045762	0.6740186	-0.6002449	0.5493
CLEOT	-0.1142642	0.3259832	-0.3505219	0.7265
CMANT	0.2299778	0.3360122	0.6844330	0.4948
CATAT	0.1357366	0.1951946	0.6953913	0.4879
VALET	0.1310354	0.2341646	0.5595869	0.5766
EXTRT	0.3374471	0.4191162	0.8051397	0.4221
GALIT	-0.1915102	0.3184048	-0.6014675	0.5485
MADRT	0.1469560	0.2083324	0.7053919	0.4817
MURCT	0.2351528	0.3910160	0.6013891	0.5485
NAVAT	-0.0526056	0.6195765	-0.0849057	0.9325
PVAST	-0.0811975	0.3528922	-0.2300916	0.8183
RIOJT	-0.4547712	0.8622228	-0.5274405	0.5987
ACTIVT	-0.2998328	0.0779208	-3.8479185	0.0002
NOACTIVT	0.2998328	0.0779208	3.8479185	0.0002
LS // Dependent Variable is LTFT; number of observations: 168; weighting series: P.				
WEIGHTED STATISTICS				
R-squared	0.937367	Mean of dependent var	-3.114880	
Adjusted R-squared	0.926856	S.D. of dependent var	2.682879	
S.E. of regression	0.725591	Sum of squared resid	75.28689	
Log likelihood	-170.9584	F-statistic	89.17311	
Durbin-Watson stat	0.887767	Prob(F-statistic)	0.000000	
UNWEIGHTED STATISTICS				
R-squared	0.892530	Mean of dependent var	-4.375475	
Adjusted R-squared	0.874493	S.D. of dependent var	2.074488	
S.E. of regression	0.734927	Sum of squared resid	77.23682	
Durbin-Watson stat	1.016183			
NOTA: T indica que se trata de variables transformadas. P é a variable de ponderación e calcúlase como $P = \frac{1}{\sqrt{n_i p_i (1 - p_i)}}$, sendo n_i o número de mulleres do grupo i -ésimo e p_i a súa taxa de fecundidade mostral.				

FONTE: Elaboración propia.

BIBLIOGRAFÍA

- CRAMER, J.S. (1991): *An Introduction the Logit Model for Economists*. Londres: Edward Arnold.
- DHRYMES, P.J. (1984): *Econometría*, pp. 205-215. Madrid: AC.
- GREENE, W. (1990): *Econometric Analysis*. Prentice Hall.
- INE (1981): *Movimiento natural de la población*.
- INE (1981, 1995): *Proyecciones y estimaciones interanuales de la población*.
- MADDALA, G.S. (1.983): *Limited-Dependent and Qualitative Variables in Econometrics*. Cambridge: Cambridge: University Press.
- NOVALES, A. (1.993): *Econometría*, pp. 529-548. Madrid: McGraw-Hill.